

ACTIVITATS

TESIS

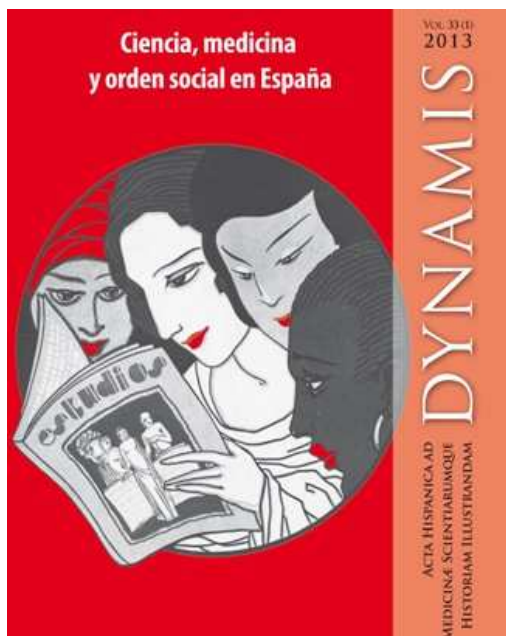
GRUPS DE RECERCA

ENTREVISTES

AVENÇOS

A FONTS

HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA

05/2013 - El paper del coneixement científic en la inclusió i exclusió social

Sota el títol "Ciencia, medicina y orden social en España. Las dinámicas de inclusión-exclusión social a través de los discursos y prácticas sanitarias" la revista *Dynamis* dedica un número monogràfic a evidenciar el paper central que va jugar el coneixement científic en les dinàmiques de (des)legitimació de l'ordre social establert en les societats occidentals del segle XX, actuant com a element catalitzador i necessari en els mecanismes d'inclusió i exclusió social.

Referències

Molero-Mesa, Jorge; Jiménez-Lucena, Isabel (eds) (2013) *Ciencia, medicina y orden social en España. Las dinámicas de inclusión-exclusión social a través de los discursos y prácticas sanitarias*. *Dynamis*, 33 (1), 13-118 (nº monogràfic). ISSN: 0211-9536. <http://ddd.uab.cat/record/25229>

Els treballs que componen aquest monogràfic parteixen d'una concepció multidimensional dels processos d'inclusió/exclusió social i en ells es considera que ambdós fenòmens són simultanis i no necessàriament oposats, ampliant les fronteres i abastos interpretatius de les propostes elaborades al llarg de les últimes dècades al voltant del estudi de discriminació social.

Per contra, la valoració positiva de tota inclusió i negativa de l'exclusió limita l'anàlisi de les contradiccions i paradoxes de processos simultanis d'inclusió i exclusió que estan legitimant diferències i desigualtats intergrupals i actuant com a mecanismes de control per mantenir-les. Tampoc aquest raonament ens permet entendre com individus i grups, poden ser inclosos en uns àmbits i exclosos en altres o com la inclusió social d'uns s'ha construït freqüentment sobre l'exclusió social d'altres.

No és casual, per tant, que en les anàlisis presentades en el dossier de la revista s'assumeixin propostes recents que defensen l'existència en la societat de processos d'exclusió incloent (*including exclusion*) que explicarien les suposades contradiccions i paradoxes abans esmentades.

Aquestes propostes assumeixen una consideració més radical que les teories de la desviació i de la diferenciació per interpretar els fenòmens d'inclusió i exclusió en considerar a aquests com el continuum d'una mateixa finalitat indivisible i que ens recorda la imatge de la cinta de Möbius o l'ampolla de Klein on és impossible diferenciar "fora" de "dins". D'aquesta manera, també es pot considerar que la relació normalitat/anormalitat (en què es basa la teoria de la desviació) és així mateix un continuum la construcció està en contínua negociació. Així, el concepte de normalitat ha de ser definit constantment des de la anormalitat pel que alguna cosa considerada anormal pot considerar-se en el futur normal o viceversa.

Aquest marc teòric s'ha revelat especialment eficaç en el camp científic-sanitari on una historiografia abundant considera el biopoder com un instrument sofisticat de repressió i control social a la societat burgesa contemporània. El concepte modern de salut presentava un enorme potencial polític per al pensament hegemònic ja que, des del laboratori, la medicina positiva podia definir científicament al mateix temps que es despullava al concepte de malaltia de la seva etiologia socioambiental i, per tant, de la seva perillositat revolucionària.

Aquest nou concepte de salut va permetre a la medicina invertir com la disciplina de la reforma social incorporant noves dinàmiques d'inclusió-exclusió que permetien al poder establert la utilització de la ciència i la tecnologia com a eines per intervenir de manera normativa en els problemes socials. La desigualtat humana, legitimada científicament, seria per fi compatible amb els conceptes d'«igualtat» i «llibertat» de l'ideari liberal gràcies a la incorporació dels postulats medicosanitaris als processos d'inclusió i exclusió social. No obstant això, no podem oblidar-nos de la participació de moviments d'oposició que, a través de diferents agents socials i el desplegament d'una "biopolítica altre", introdueixen la complexitat i la multidimensionalitat en les lògiques d'inclusió-exclusió.

En aquest sentit, el dossier presenta quatre estudis de cas que mostren les dinàmiques legitimadores i deslegitimadores de jerarquies socials, professionals i cognitives que es posen en marxa en els processos d'inclusió-exclusió tenint en consideració tant el discurs i les pràctiques del pensament hegemònic com dels grups subalterns que ho interpel·laven.

En concret, s'aborden dos casos relacionats amb la medicina oficial i els discursos i pràctiques llibertàries del primer terç del segle XX espanyol, un cas de pensament científicomèdic heterodox en l'àmbit de la fabricació de medicaments, també en el mateix període i, finalment, un cas de subordinació professional entre els tradicionals manescals i nous veterinaris espanyols a mitjan segle XIX. De forma conjunta, es mostra la "plasticitat" del coneixement científic-mèdic que, lluny de posseir una estructura monolítica, és subvertit i resignificat des de la pluralitat i heterogeneïtat dels múltiples discursos subalterns. Tot això contribueix a la configuració d'un model privilegiat per a l'anàlisi de les dinàmiques d'inclusió i exclusió, enteses com a conceptes no estructurats discursivament de forma bipolar i excloent.

En definitiva, un dossier que contribuirà sens dubte a identificar, en l'àmbit del pensament científic i sanitari, els elements que componen les diverses lògiques d'inclusió i exclusió com a part de l'estructura profunda de la dominació, així com a comprendre les

A FONTS

Quan la ciència no és neutral: el cas d'Odón de Buen (1863-1945)

Odón de Buen, un conegut professor de finals del segle XIX i principis del XX, va divulgar una Història Natural popular que anava lligada a les seves idees republicanes. Un treball realitzat a la UAB ha analitzat com aquest cas pot servir per veure la ciència com un conjunt de coneixements que sovint poden portar una notable càrrega ideològica.

[+]

A FONTS

Els poders visuals d'un jove marquès. Què en podem dir des de la història de la ciència?

Durant els anys 20 del segle XX, sorgí en primera plana de la premsa espanyola una polèmica sobre un jove fill d'un marquès que havia demostrat, davant diverses autoritats, que era capaç de veure el contingut de caixes tancades. Estudiar aquests tipus de casos des de la història de la ciència permet entendre millor com funciona la producció científica dins la societat.

[+]

ENTREVISTES

Reconstruint aparells científics amb H. Otto Sibum

"Habitualment, quan proves de refer un experiment resulta ser un desastre: gairebé sempre l'experiment no funciona. Llavors tornes a llegir la publicació històrica i te n'adones que l'actor històric no ha escrit alguna cosa important, ja que la rèplica no funciona bé"

[+]

ENTREVISTES

Enverinaments, judicis i ciència amb José Ramón Bertomeu

"La prova judicial ha de conduir a un veredicta en un

termini de temps limitat. El veredicté és definitiu -si hi ha pena de mort encara més- però la ciència no ho és: està en constant revisió i actualització. És una tensió complicada en què viuen aquells que treballen en ciència i han de donar testimoni com a experts als judicis.”

[+]

diferents formes en que, a través d'aquesta perspectiva, les dinàmiques d'inclusió i exclusió es constitueixen en relacions de poder.

Isabel Jiménez Lucena
Unidad de Historia de la Medicina (Universidad de Málaga)

Jorge Molero Mesa
Centre d'Història de la Ciència (CEHIC)
isajimenez@uma.es / Jorge.Molero@uab.cat

Si tens propostes: premsa.ciencia@uab.es

E-mail per rebre el nostre butlletí

Enviar